

Vraag nr. 62
van 12 januari 2001
van de heer BRUNO TOBBACK

Zenne – Waterkwaliteit

Zie :

Minister vice-president van de Vlaamse regering,
Vlaams minister van Mobiliteit, Openbare Werken
en Energie

Vraag nr. 84

van 12 januari 2001

van de heer Bruno Tobbac

Blz. 1114

Antwoord

1. Om te voldoen aan de Europese Richtlijn Stedelijk Afvalwater (91/271/EEG) werd de voorbije jaren de noodzakelijke bovengemeentelijke zuiveringsinfrastructuur uitgetekend. Binnen het bekken van de Zenne werden door het Vlaams Gewest 115 projecten gedefinieerd en opgenomen op de diverse goedgekeurde investeringsprogramma's. Totnogtoe werden 94 van deze projecten door de Vlaamse regering aan de NV Aquafin ter uitvoering opgedragen ; 17 projecten daarvan werden reeds uitgevoerd. Met het uitvoeren van deze goedgekeurde projecten gaat een investering gepaard van ruim 6,4 miljard frank.

Uit de onderstaande detaillijsten (stand van zaken 31 december 2000) kan worden afgeleid dat in de zuiveringsgebieden Grimbergen, Sint-Pieters-Leeuw en Beersel belangrijke inspanningen worden geleverd. Daarnaast worden ook niet onbelangrijke projecten gepland die dienen aan te sluiten op het afvalwaterzuiveringsnetwerk van respectievelijk Brussel-Noord en Brussel-Zuid.

(N.v.d.r. bij volgende tabellen – KWZI : kleinschalige waterzuiveringsinstallatie ; RWZI : rioolwaterzuiveringsinstallatie ; AWV : administratie Wegen en Verkeer ; PS : pompstation ; PL : persleiding ; OL : overloop)

Volgende 17 projecten werden reeds uitgevoerd :

Zuiveringsgebied	Naam project	Kostprijs (mln. fr.)	Voltooing
Zemst - Larebeek	KWZI Zemst – sanering Larebeek	12,6	2000 ¹
Beersel	Collector Buizingen in vervanging van RWZI Halle	63,6	1998 ²
Beersel	Collector Halle fase 2b	47,4	1999 ²
Beersel	Dworp-Huizingen : collector Dworp – 1ste fase tot collector Huizingen	32,4	2000 ²
Beersel	Pompstation collector Buizingen	53,6	2000 ²
Beersel	Collector Halle fase 2a (lot 1 : pompstation en collector tot Nederhem)	31,8	1998 ²
Beersel	Verbindingsriolering Bergensesteenweg	20,0	1998 ²
Beersel	Verbindingsriolering Gemeenteplein	29,9	1999 ²
Beersel	Verbindingsriolering Heerweg	13,3	1998 ²
Brussel – Zuid	Verbindingsriolering Ruisbroek	4,1	1998 ²
Brussel – Zuid	Collector Ruisbroek	45,7	1999 ²
Grimbergen	Verlenging Tangebeek – collector	57,0	1996 ²
Grimbergen	Maalbeek / 1e fase : Gillebeek – RWZI	41,0	1996 ²
Grimbergen	Poddegemstraat	38,5	1997 ²
Grimbergen	Collector Cargovil	23,1	1997 ²
Grimbergen	Verbindingsriolering Hof Ter Weerde	12,5	1999 ²
Mechelen-Noord	Riolering wijk Leetsesteenweg	39,9	1993 ²
Totaal investeringsbedrag		566,6	

¹ Voorlopig opgeleverd – ² Opgeleverd aan het Vlaams Gewest

Volgende 6 projecten zijn reeds in uitvoering :

Zuiveringsgebied	Naam project	Kostprijs mln. fr. (meest actuele raming)
Beersel	Collector Dworp fase 2	123,7
Grimbergen	Verbindingscollector	62,0
Grimbergen	Collector Maalbeek fase 2	86,8
Grimbergen	Collector Maalbeek fase 3	209,3
Grimbergen	Collector Zemst – Eppegem fase 1 (deel A)	53,3
Zemst – Kesterbeek	KWZI Zemst – sanering Kesterbeek	12,4
Totaal investeringsbedrag (raming)		547,6

Volgende 71 projecten zijn reeds opgedragen aan de NV Aquafin maar zijn nog niet in uitvoering :

Zuiveringsgebied	Naam project	Kostprijs mln. fr. (meest actuele raming)
Beersel	RWZI Lot – fase 1	348,8
Beersel	Collector Halle fase 2a (lot 2)	176,2
Beersel	Uitrusting 3 PS-collectoren fase 1	1,6
Beersel	Collector Halle fase 2b	1,6
Beersel	Verbindingsriolering Edingsesteenweg – Heerweg	5,2
Beersel	Collector Dworp fase 3	408,9
Beersel	Collector Kwadebeek	19,4
Beersel	Verbindingsriolering Kapittelbeek	18,1
Beersel	Verbindingsriolering Grootheideweg	39,9
Beersel	Verbindingsriolering Maasdalbeek	8,1
Beersel	Collector Huizingen	45,6
Beersel	Collector Beersel	12,2
Beersel	Verbindingsriolering Dr. Spitaelstraat – Berendries	16,2
Brussel – Noord	Collector Woluwe C	466,2
Brussel – Noord	Collector Woluwe A	5,7
Brussel – Noord	Collector Woluwe A1	58,0
Brussel – Noord	Collector Woluwe B	13,4
Brussel – Noord	Collector Woluwe B1	47,9
Brussel – Noord	Verbindingsriolering Harensessteenweg	12,5
Brussel – Noord	Verbindingsriolering Veldwaterloop	26,2
Brussel – Noord	Verbindingsriolering Groot-Bijgaarden	14,3
Brussel – Noord	Collector Kleine Beek fase 2	2,1
Brussel – Noord	Verbindingsriolering Nossegem	125,7
Brussel – Noord	Sanering Kleine Maalbeek in Sterrebeek-centrum	28,7
Brussel – Noord	Verbindingsriolering Elegembeek	21,1
Brussel – Noord	Verbindingsriolering Molenbeek	33,1
Brussel – Zuid	Collector Ruisbroek	2,7
Grimbergen	Zennecollector fase 1	140,1
Grimbergen	RWZI Grimbergen-Zemst	526,6
Grimbergen	Verbindingsriolering Brusselsesteenweg ³	0,0
Grimbergen	Collector Amelvonnebeek fase 1	58,9
Grimbergen	Collector Zemst – Eppegem fase 1 (deel B – AWV)	2,1
Grimbergen	Verbindingsriolering Panoramastraat	28,7
Grimbergen	Verbindingsriolering Lambrechtslaan ⁴	0,0
Grimbergen	Verbindingsriolering Hanssenpark	35,5
Grimbergen	Trawoolcollector	125,7
Grimbergen	Zennecollector fase 2	33,1
Grimbergen	Collector Amervonnebeek fase 2	47,4
Grimbergen	Collector Maalbeek fase 4	181,5
Grimbergen	Verbindingsriolering Nieuwelaan	33,9
Grimbergen	Collector Maalbeek fase 5	32,6
Grimbergen	Collector Weerde	93,4
Grimbergen	Collector Gillebeek	70,7
Grimbergen	Collector Lobbeek	6,1
Grimbergen	Collector Zemst – Eppegem fase 2 – deel A	133,7
Grimbergen	Collector Zemst – Eppegem fase 2 – deel B	9,1
Grimbergen	Verbindingsriolering Tervuursesteenweg – Rubenslaan	19,1
Grimbergen	Collector Eppegem-Zemst	13,7
Humbeek	RWZI Humbeek	35,7
Humbeek	PS + PL Molenstraat, afkoppelen Kleine Buisbeek	15,3

Zuiveringsgebied	Naam project	Kostprijs mln. fr. (meest actuele raming)
Mechelen-Noord	Verbindingsriolering aansluiting Heffen	49,4
Mechelen-Noord	Optimalisatie overstorten Robbroekloop ⁵	
Sint-Pieters-Leeuw	Collector Zuunbeek fase 1	144,1
Sint-Pieters-Leeuw	RWZI Sint-Pieters-Leeuw (fase 1)	188,7
Sint-Pieters-Leeuw	Collector Vlezenbeek fase 1	65,7
Sint-Pieters-Leeuw	Verbindingsriolering Beersbrugstraat – Postweg ⁶	0,0
Sint-Pieters-Leeuw	Verbindingsriolering Bergensesteenweg	12,0
Sint-Pieters-Leeuw	Collector Vlezenbeek fase 2	48,1
Sint-Pieters-Leeuw	Collector Zuunbeek fase 2	60,4
Sint-Pieters-Leeuw	Collector Zuunbeek fase 3	56,1
Sint-Pieters-Leeuw	Verbindingsriolering Bruneastraat	40,3
Sint-Pieters-Leeuw	Collector Slagvijverbeek fase 1	39,7
Sint-Pieters-Leeuw	Collector Slagvijverbeek fase 2	28,1
Sint-Pieters-Leeuw	Collector Neerpedebeek fase 1	81,3
Sint-Pieters-Leeuw	Collector Neerpedebeek fase 2	142,3
Sint-Pieters-Leeuw	Verbindingsriolering Pepingen	20,9
Sint-Pieters-Leeuw	Verbindingsriolering Losse Baan	8,3
Sint-Pieters-Leeuw	Verbindingsriolering Akkerstraat	2,1
Sint-Pieters-Leeuw	Collector Diepenbroekbeek	5,7
Sint-Pieters-Leeuw	Collector Slagvijverbeek fase 3	58,0
Sint-Pieters-Leeuw	Collector Neerpedebeek fase 3	13,4
Totaal investeringsbedrag (raming)		4.666,9

³ De kostprijs van dit project zit vervat in de kostprijs van het project "Collector Maalbeek fase 3", waarmee het samen wordt uitgevoerd

⁴ De kostprijs van dit project zit vervat in de kostprijs van het project "Verbindingsriolering Panoramstraat", waarmee het samen wordt uitgevoerd

⁵ Nog geen raming bekend

⁶ De kostprijs van dit project zit vervat in de kostprijs van het project "Collector Vlezenbeek fase 1", waarmee het samen wordt uitgevoerd

Zuiveringsgebied	Naam project	Kostprijs mln. fr. (meest actuele raming)
Beersel	Verbindingsriolering Borreweide	13,3
Beersel	Verbindingsriolering Fabriekstraat	20,0
Beersel	Verbindingsriolering J. Ameysstraat – Pijnbroekstraat	31,8
Brussel – Zuid	Verbindingsriolering Koekoekbeek	26,2
Grimbergen	Verbindingsriolering Bruinborrebeekstraat	27,3
Grimbergen	Verbindingsriolering Strombeek – Beverselaan	11,4
Grimbergen	Verbindingsriolering Gildestraat	31,1
Grimbergen	Aansluiting Perk	7,1
Grimbergen	Afkoppeling Kaarlijebeek + OL Heerbeek	23,2
Grimbergen	Collector Schom	54,5
Grimbergen	PS Brusselsesteenweg – Hamme	6,5
Grimbergen	Verbindingsriolering Meiveld	9,1
Halle	Verbindingsriolering Lenniksesteenweg	5,8
Humbeek	Verbindingsriolering Meiskensbeek	23,3
Humbeek	Verbindingsriolering Zijpstraat, Warandestraat	31,2
Humbeek-Sas	KWZI Sas (Humbeek) of aansluiting op een naburige KWZI	18,3

Zuiveringsgebied	Naam project	Kostprijs mln. fr. (meest actuele raming)
Humbeek-Sas	Aanvoer vuilvracht KWZI Sas (Humbeek)	8,6
Mechelen – Noord	Collector + PS + PL E19	126,0
Mechelen – Noord	Collector + PS + PL Hombeek	36,9
Sint-Pieters-Leeuw	Verbindingsriolering Steenweg op Asse	36,1
Zemst – Bosstraat	KWZI Bosstraat	21,0
Totaal investeringsbedrag (raming)		568,7

Daarnaast zijn er ook nog de infrastructuurwerken die binnen en in opdracht van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest zijn of zullen worden uitgevoerd, en dit voor bijna 19 miljard frank. Voor deze infrastructuurwerken komt het Vlaams Gewest tegemoet voor 11,68 % binnen het zuiveringsgebied Brussel-Zuid en 15,7 binnen het zuiveringsgebied Brussel-Noord.

Het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voorziet (informatie toestand 1999) in volgende werken.

In het zuiveringsgebied Brussel – Zuid :

Benaming	Actuele raming (mln. fr.)	Voltooing
RWZI Bouw ⁷	3.500	1999
RWZI terrein aankoop	67	1990
Coll. Anderlecht sifon onder kanaal	100	1993
Coll. Anderlecht verbinding Neerpedebeek	90	1999
Coll. Anderlecht verbinding Broekbeek	170	2000
Coll. Industrielaan	669	1990
Coll. Vorst I (Paepsem)	131	1996
Coll. Vorst II (Charroi)	150	1999
Coll. Ceria	43	1991
Effluentleiding	157	1989
Coll. Sint-Gillis I	162	1995
Coll. Sint-Gillis II	350	1999
Coll. Ukkel doorsteek NMBS	30	1997
Coll. Ukkel	450	1999
Coll. Verrewinkelbeek Drogenbos fase 1	65	1996
Coll. Verrewinkelbeek Drogenbos fase 2	40	1999
Coll. Verrewinkelbeek Linkebeek-Ukkel	160	2000
Totaal Brussel-Zuid	6.304	

⁷ Intussen is de RWZI Brussel-Zuid operationeel geworden op 01.08.2000

In het zuiveringsgebied Brussel-Noord :

Benaming	Actuele raming (mln. fr.)	Voltooing
RWZI aankoop terreinen	413	1998
RWZI consultants	60	2004
RWZI bouw ⁸	8.000	2004
Collector Sainctelette-Noord ⁸	4.000	2004
Collector Drootbeek	150	1999
Totaal Brussel-Noord	12.623	

⁸ De RWZI Brussel-Noord en de collector Sainctelette-Noord zijn samen aanbesteed op 17.11.99 en een voorstel van gunning zou in de eerste helft van 2001 worden goedgekeurd. De ramingen zullen in de praktijk sterk worden overschreden. De werken worden evenwel gegund volgens de BOOT-formule (build-own-operate-transfer) en vanaf de operationalisering in twintig jaarlijkse schijven worden afbetaald (prefinanciering, ontwerp, bouw, uitbating), zodat een juiste actuele kostprijs niet voorhanden is

2 a) Beoordeeld op basis van het gemiddelde zuurstofgehalte (Prati-index voor zuurstofverzadiging of PIO) was de Zenne in 1999 opwaarts het Brusselse Hoofdstedelijke gewest verontreinigd en afwaarts ervan zwaar verontreinigd. De biologische kwaliteit was slecht in Halle en zeer slecht in Anderlecht, Vilvoorde en Mechelen. In tegenstelling tot een wijdverspreide gedachte is de Zenne echter niet "biologisch dood". Er zijn nog steeds organismen die in zulk een verontreinigde waterloop kunnen leven, met name borstelwormen en larven van muggen en vliegen. In Halle werden ook bloedzuigers en waterpissebedden aangetroffen.

Ten opzichte van het uitzonderlijk natte jaar 1998 was er in 1999 een lichte verslechtering van de waterkwaliteit, en dit vooral opwaarts het Brusselse Hoofdstedelijke gewest. Ten opzichte van 1997 (droog jaar) is er dan weer een lichte verbetering van het gemiddeld zuurstofgehalte. In Halle is de biologische kwaliteit geëvolueerd van zeer slecht naar slecht. Dit licht herstel kan in verband staan met de aanleg van waterzuiveringsinfrastructuur (o.m. de RWZI van Nijvel) op het grondgebied van het Waalse gewest. Maar globaal kan worden gesteld dat de slechte tot zeer slechte waterkwaliteit van de Zenne nauwelijks evolueert en dat de kleine schommelingen veeleer toevallig zijn of te wijten aan de weersomstandigheden.

b) De ingebruikname van de RWZI Brussel-Zuid in augustus 2000 betekent een keerpunt voor de waterkwaliteit van de Zenne en mag dan ook worden beschouwd als de eerste aanzet naar een betere kwaliteit. Naarmate

meer en meer huishoudelijke afvalwaters worden gezuiverd, zal de waterkwaliteit graadueel verbeteren.

Voor de sanering van de waterkwaliteit zal echter niet alleen aandacht moeten gaan naar de reductie van de huishoudelijke vuilvracht, maar ook naar belangrijke microverontreinigingen. Zo worden in de Zenne in Vilvoorde een hele reeks milieugevaarlijke stoffen aangetroffen, in soms zeer hoge concentraties :

- de zware metalen lood, koper, zink ;
- arseen ;
- de monocyclische aromatische koolwaterstoffen (MAK) xyleen, toluen en benzeen ;
- trimethylbenzeen, nitrobenzeen en gechloreerde benzenen ;
- andere organische chloorverbindingen zoals trichlooretheen, dichloormethaan, hexachloorbutadieen, ... ;
- organochloorpesticiden zoals dieldrin, endrin, telodrin, lindaan en endosulfaan ;
- andere pesticiden zoals diuron en trifluralin ;
- een aantal polycyclische aromatische koolwaterstoffen (PAK) ;
- polychloorbifenylen, beter bekend als PCB's.

Heel wat van deze stoffen komen voor op de ontwerprijst van 32 prioritaire stoffen die de Europese Commissie opstelde m.b.t. de kaderrichtlijn water, zoals verschillende PAK's, benzeen, endosulfaan, diuron, dichloormethaan, hexachloorbutadieën, trifluralin en lood. Andere staan op de zwarte en grijze lijsten van de Europese richtlijn gevaarlijke stoffen (76/464). De concentraties waarin deze stoffen worden aangetroffen, liggen geregeld boven de Vlaamse normen en de Europese waterkwaliteitsdoelstellingen.

Een aantal van deze stoffen zijn reeds geruime tijd verboden in België, met name de PCB's en de drins. Sommige zijn afkomstig van de industrie (MAK's, organochloorverbindingen), andere hebben een diffuse oorsprong (sommige metalen, pesticiden, PAK's afkomstig uit het verkeer en de gebouwenverwarming).

In het kader van de Europese Richtlijn Lozing Gevaarlijke Stoffen heb ik een werkgroep opgestart, waarin naast verschillende kabinetsmedewerkers ook de Vlaamse Milieumaatschappij, Aquafin en de afdeling Milieuvergunningen van de administratie Milieu-, Natuur-, Land- en Waterbeheer betrokken zijn, om de lozing van gevaarlijke stoffen afkomstig van P-bedrijven te beperken (*P-bedrijf: grote lozer – red*). Dit kan door deze bedrijven van de bestaande waterzuiveringsinfrastructuur af te koppelen en ze te stimuleren om zelf hun afvalwater te zuiveren.

Vermelden we ten slotte dat de meeste van de bovenvermelde stoffen niet worden teruggevonden in de Zenne in Lembeek, op de grens met Wallonië. Opvallend is echter het voorkomen op deze meetplaatsen van een aantal pesticiden, vooral lindaan, en arseen.

Wil men komen tot een optimaal niveau van de waterkwaliteit, dan zal het wellicht nodig zijn – éénmaal de waterkwaliteit voldoende verbeterd is – de waterbodem te saneren. De waterbodem van de Zenne is immers zwaar verontreinigd, met onder meer organochloorpesticiden, PCB's PAK's, lood, cadmium, koper, kwik en zink.

Ten slotte zal, om een goede ecologische toestand mogelijk te maken, ook voldoende aandacht moeten gaan naar de zogenaamde structuurkenmerken. Rechttrekking, verhar-

de oevers, overwelving, enzovoort, zijn hierbij negatieve elementen.

- c) In de Zenne zelf werden door het Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer (IBW) geen visbestandsopnames uitgevoerd.

Onderzoek op een van de grootste zijbeken, namelijk de Zuunbeek, in 1996 heeft aangetoond dat deze zijloop geen normale vispopulatie bevatte. Stroomafwaarts de monding van de Zuun lijkt de waterkwaliteit van de Zenne geen visleven mogelijk te maken. Stroomopwaarts (tot aan de grens met Wallonië) zijn er geen visstandgegevens beschikbaar.

Momenteel herzielt het IBW haar visbestandsmeetnet, één of meer meetpunten zullen zeker op de Zenne worden aangebracht, zodat in de nabije toekomst ook over de eventuele visstand van de Zenne informatie zal beschikbaar zijn.